

ŽÁKOVSKÉ REVIEW ŠKOLY

TÉMATA PRO STŘEDNÍ ŠKOLY A GYMNÁZIA

TEORETICKÝ BLOK

TÉMA Č. 1	CO JE A CO NENÍ DEMOKRACIE, 1. HODINA	45 MINUT	SŠ_T1_H1
TÉMA Č. 2	SVĚT PODLE ŽÁKŮ, 1. HODINA	45 MINUT	SŠ_T2_H1
TÉMA Č. 3	PŘÍMÁ DEMOKRACIE, 1. HODINA	45 MINUT	SŠ_T3_H1
TÉMA Č. 3	PŘÍMÁ DEMOKRACIE, 2. HODINA	45 MINUT	SŠ_T3_H2
TÉMA Č. 4	ZASTUPITELSKÁ DEMOKRACIE, 1. HODINA	45 MINUT	SŠ_T4_H1
	ZASTUPITELSKÁ DEMOKRACIE, 2. HODINA	45 MINUT	SŠ_T4_H2
TÉMA Č. 5	JAK PROSADIT MYŠLENKU	45 MINUT	SŠ_T5_H1
TÉMA Č. 6	REKAPITULACE	45 MINUT	SŠ_T6_H1

PRAKTICKÝ BLOK

TÉMA Č. 7	ŠKOLA – KDO O ČEM ROZHODUJE	45 MINUT	SŠ_T7_H1
TÉMA Č. 8	ŠKOLA – KDO MÁ O ČEM ROZHODOVAT	45 MINUT	SŠ_T8_H1
TÉMA Č. 9	ŽÁCI: TOHLE CHCEME JINAK, 1. + 2. HODINA	90 MINUT	SŠ_T9_H1+2
TÉMA Č. 10	TVOŘÍME VIZI, 1. + 2. HODINA	90 MINUT	SŠ_T10_H1+2
TÉMA Č. 11	OD VIZE K PLÁNU, 1. + 2. HODINA	90 MINUT	SŠ_T11_H1+2

PREZENTAČNÍ BLOK

TÉMA Č. 12	JAK NÁŠ PROJEKT PROPAGOVAT, 1. + 2. HODINA	90 MINUT	SŠ_T12_H1+2
TÉMA Č. 13	PREZENTACE	45 MINUT	SŠ_T13_H1

EVALUAČNÍ BLOK

TÉMA Č. 14	EVALUAČNÍ SETKÁNÍ	45 MINUT	SŠ_T14_H1
-------------------	-------------------	----------	-----------

Časová dotace pro celý vzdělávací program: 20 vyučovacích hodin o délce 45 minut.

PŘÍMÁ DEMOKRACIE

2. HODINA

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

multikulturní
centrum
praha

HODNOTY

lidská důstojnost a lidská práva – aktivita podněcuje k poznání, že institut referenda, resp. rozhodování, se musí řídit zásadami právního státu a garantovanými lidskými právy a svobodami (diskutováno riziko tzv. „tyranie většiny“)

POSTOJE

občanská uvědomělost – lektor podporuje vnímání demokracie jako možnosti prosazovat své zájmy (pro jednotlivce i zájmové skupiny)

odpovědnost – v aktivitě dochází k utvrzování postoje, že jedinec nese odpovědnost za účinky svého jednání a svých voleb

tolerance k nejednoznačnému

ROZVÍJENÉ KOMPETENCE V TOMTO TÉMATU

DOVEDNOSTI

analytické a kritické myšlení – zinscenované třídní referendum svými výstupy poskytuje možnost kritického náhledu na limity tohoto nástroje participace

průběh aktivity vyžaduje **aktivní naslouchání** názorům diskusních oponentů

empatie – je vyžadováno pochopení pocitů a potřeb osob, které referendem (volbou) můžeme ovlivňovat

flexibilita a přizpůsobivost – je vyžadováno akceptování výsledků zinscenovaného třídního referenda

jazykové a komunikační dovednosti – lektor podněcuje ke konstruktivním debatám k určenému tématu

ZNALOSTI A KRITICKÉ POROZUMĚNÍ

sobě samému – průběh aktivity poskytuje možnost kritického náhledu na vlastní předsudky a jejich úlohu v rozhodování

jazyku a komunikaci – aktivita nabízí možnost porozumění úloze demagogie a populismu v demokratické společnosti

výstupy aktivit podporují kritické porozumění komplexnosti společenských problémů a jejich řešení

Zdroje:

Kompetence pro demokratickou kulturu [online],
URL: <http://www.obcanskevzdelavani.cz/publikace>.

Core Competencies in Civic Engagement [online],
URL: <https://www.merrimack.edu/live/files/160-core-competencies-in-civic-engagement>.

VZDĚLÁVACÍ PROGRAM:

ŽÁKOVSKÉ REVIEW ŠKOLY

(STŘEDNÍ ŠKOLY A GYMNÁZIA)

TÉMA 3:

PŘÍMÁ DEMOKRACIE

2. HODINA

CÍL HODINY

Žáci si v rámci simulační hry na referendum uvědomí limity přímé demokracie zejména v souvislosti s lidskými právy. Aktivita je na konci druhé hodiny reflektována v diskusi.

POMŮCKY

- Prezentace SŠ_T3_H2 Prezentace
- Dokument SŠ_T3_H2 Průvodce metodikou
- Dokument SŠ_T3_H2 Přímá demokracie – hlasovací lístky
  - **NÁVOD NA TISK:** každý žák obdrží jednu kopii ve formátu A4 rozstříženou na dvě poloviny podle označení.
- Dokument SŠ_T3_H1 Přímá demokracie – další příklady referend
  - **NÁVOD NA TISK:** každá skupina bude pracovat s jednou částí (1 stranou) vytištěnou ve formátu A4 zvlášť pro každého žáka ve skupině. .
- Z předchozí hodiny mají žáci u sebe dokument SŠ_T3 Pracovní list
- Flipchartové papíry
- Fixy
- Hlasovací urna či krabice

FÁZE 1: REKAPITULACE PŘEDCHOZÍ HODINY

DOBA TRVÁNÍ:

max. 5 minut

CÍL:

Rekapitulovat obsah předchozí hodiny.

METODA:

Brainstorming, diskuse

📌 TIP NA ÚVOD:

- Lektor ověřuje, zda žáci správně rozumějí pojmům, které v hodině zazní, případně je dovysvětlí: **lidská práva, Listina základních práv a svobod, manipulace, diskriminace, protektorát.**
- Lektor neváhá žáky chválit za jakoukoliv reakci. Žáci se pak nebojí projevit.
- Zaměření a smysl programu – tj. orientace v demokratickém systému ČR a pochopení, jak prosadit vlastní zájmy – lektor s žáky opakuje v úvodu každé hodiny spolu s představením její specifické náplně.

POSTUP:

1. Lektor se zeptá žáků, co si pamatují z minulé hodiny, co je nejvíc zaujalo a co jim přišlo zajímavé. Žáci si obsah předchozí hodiny mohou připomenout díky flipchartům s myšlenkovými mapami, které ve skupinách v průběhu předchozí hodiny (**fáze 2**) vytvořili, pokud je mají ve třídě stále k dispozici.
2. Lektor shrne, že tématem předchozí hodiny byly informace o přímé demokracii a její historii i současnosti. Nyní se žáci dozvědí něco o úskalích a limitech přímého rozhodování v liberální demokracii.
3. Lektor žákům připomene, že z minulé hodiny mají k dispozici Pracovní list k tématu č. 3, který jim usnadní orientaci v programu. V něm najdou důležité informace i podněty k vlastním úvahám. Pracovní list si mohou vyplnit po skončení výuky, a připomenout si tak všechno, co v průběhu výuky zažili a co se dozvěděli.

5 M

10 MIN

15 MIN

15 MIN

TIP:

Ve třídách, kde jsou žáci pocházející z prostředí s nízkým sociálně-kulturním statusem, by měl lektor o tématu přímé demokracie mluvit zvláště obezřetně. Aktivita postavená na simulaci referenda o zřízení „vesnice pro lůzu“ může být pro některé žáky nepříjemná a mohou ji vnímat jako stigmatizující. Velmi důležitá je v těchto třídách dobře vedená reflexe hodiny. Lektor by měl žákům pomoci získat kritický náhled na stereotypní a stigmatizující jazyk zadání referenda. V průběhu diskuse se tak lektor může pozastavit například nad označením Romů jako „nepřizpůsobivých“ a vysvětlit žákům, že se tím myslí lidé žijící v sociálním vyloučení, kde se však ocitli kvůli systémovým bariérám. Označení lidí za nepřizpůsobivé nejen že nevystihuje realitu, ale zároveň stigmatizuje vylučované obyvatele měst a zamlčuje skutečné příčiny a rozměry problémů spojených s životem v sociálním vyloučení.

Důležité je, aby se v průběhu aktivity všichni žáci cítili bezpečně a lektor dokázal zabránit případným předsudečným projevům vůči menšinovým žákům. Jakékoliv projevy nesnášenlivosti musí lektor zásadně odsoudit a být schopen celou problematiku žákům vysvětlit. Aktivita by v konečném důsledku měla vést žáky ke kritické reflexi předsudků, které stojí v pozadí zadání referenda.

FÁZE 2: LIMITY PŘÍMÉ DEMOKRACIE (DIKTATURA VĚTŠINY)

DOBA TRVÁNÍ:

max. 10 minut

CÍL:

Zprostředkovat žákům zkušenost s referendem.

METODA:

Simulace místního referenda

POSTUP:

1. Lektor promítne a vysvětlí zápletku hry a oznámí, že o řešení problému se rozhodne v referendu.
2. Lektor promítne prezentaci SŠ_T3_H2 **Prezentace (slide 1–4)** a vysvětlí zápletku simulace. Oznámí, že o řešení problému se rozhodne v referendu.

! TIP:

Lektor neprozrazuje, že zápleтка je částečně reálná (prozradí to až v reflexi na konci fáze 2).

ZÁPLETKA REFERENDA:

Město Chvost – vesnice pro lůzu

Severočeské město Chvost (70 000 obyvatel) dlouhodobě trpí vysokou nezaměstnaností. Ve městě též žije velký počet Romů. Vztahy mezi Romy a majoritou jsou dlouhodobě špatné – majoritě vadí, že Romové nepracují a posedávají před domy a v parcích. Radnice již nechala odstranit z veřejných prostranství všechny lavičky a zakázala vysedávat na obrubnících, situace se ovšem nelepší.

V komunálních volbách jedna z kandidujících stran – Chvostečané Chvostu – slibuje, že iniciuje referendum, v němž se občané budou moci vyjádřit, zda vytvořit pro „nepřízpůsobivé a nežádoucí občany“ samostatnou vesnici za městem, a vyřeší tak konečně problém s jejich nežádoucí přítomností v něm.

3. Lektor vyzve žáky, aby se případně vyjádřili, co si o problému myslí, a nechá je o něm chvíli volně diskutovat. Do debaty nijak nevstupuje (neříká svůj názor, nekomentuje názory žáků, ať jsou jakékoliv), jen dbá o to, aby se žáci v debatě nepřekřikovali. Lektor sleduje, případně si poznamená kontroverzní či zajímavé argumenty, které v debatě zazní.
4. Poté lektor každému z žáků rozdá **hlasovací lístek** (dokument SŠ_T3_H2 **Přímá demokracie – hlasovací lístek**) s otázkou a možnými odpověďmi (ANO/NE). Lektor předem hlasovací lístek rozstříhne na polovinu a každý žák dostane obě poloviny – tj. obě otázky v referendu, na které bude ale odpovídat postupně.

5 M

10 MIN

15 MIN

15 MIN

5. Lektor promítne 1. otázku referenda v prezentaci SŠ_T3_H2 Prezentace (slide 3) a nechá o ní žáky hlasovat.

6. Po odhlasování 1. otázky lektor promítne 2. otázku v prezentaci SŠ_T3_H2 Prezentace (slide 4) a postup se opakuje. Lektor mezitím spočítá výsledky hlasování 1. otázky.

Průběh hlasování:

- Každý žák dostane hlasovací lístky.
- Lektor vyzve žáky, aby zakroužkovali svou odpověď, hlasovací lístek přehnuli (aby nebylo při odevzdání lístku vidět, jak žák hlasuje) a vhodili jej do hlasovací urny (umístěné např. u katedry).
- Lektor zdůrazní, ať žáci hlasují sami za sebe. Ze svého hlasu se nebudou nikomu zpovídat, ani jej nemusí nikomu prozrazovat, hlasování je zcela anonymní.

7. Po odhlasování 2. otázky lektor spočítá hlasy a oznámí žákům výsledky referenda.

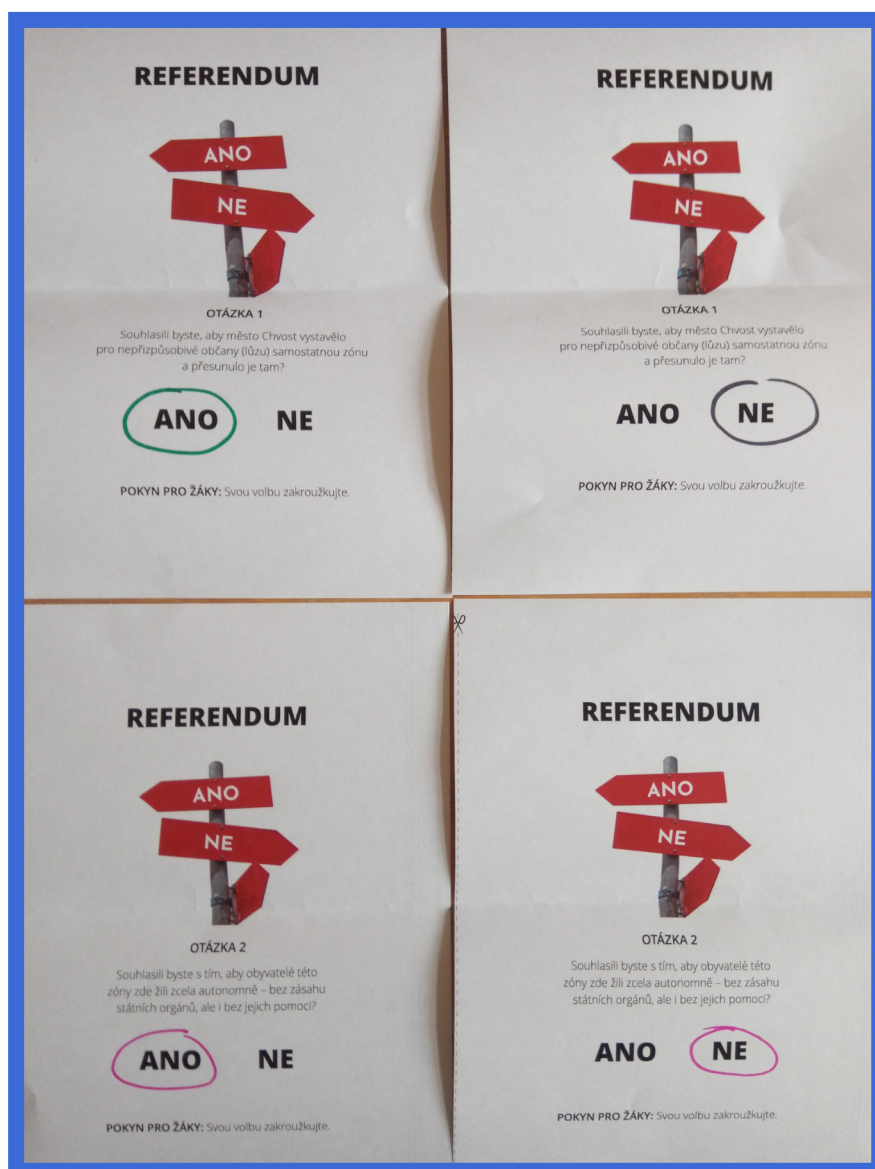

Foto: archiv MKC Praha.

TIP:

Žáci mohou aktivitu sabotovat, resp. experimentovat a hlasovat schválně proti svému skutečnému přesvědčení. Např. při realizaci programu ve třetím ročníku čtyřletého gymnázia odpověděla většina žáků na druhou otázku referenda kladně. Žáci se v průběhu výuky projevovali velmi prosociálně a citlivě a lze tedy předpokládat, že při odpovědi na druhou otázku referenda neodpovídali podle toho, co si skutečně myslí, ale pouze testovali, co se stane, pokud odpoví „špatně“. Taková situace by neměla být pro lektora programu žádnou překážkou. Naopak lze na tomto příkladu dobře ukázat, že motivace hlasujících v referendu mohou být skutečně jakékoliv, např. vyjádření svého skutečného přesvědčení, hledání nejlepšího výsledku pro všechny, rozhodování podle svých vlastních zájmů bez ohledu na zájmy ostatních, testování hlasování, vyjádření sympatií či antipatií vůči těm, kteří referendum vypisují, nebo třeba přidání se k většině apod. Anonymita hlasování zajišťuje hlasujícím potřebnou svobodu. To samo o sobě samozřejmě není chybou demokracie. Při demokratickém rozhodování totiž neexistuje dobrá / správná / pravdivá a špatná / chybná / nepravdivá **odpověď** na **OTÁZKU** volby. Klíčem k pochopení volby i jejího výsledku je porozumění motivacím hlasujících a rovné podmínky (včetně znalosti důsledků té které volby) pro všechny s aktivním i pasivním volebním právem. Toto poznání více rozvíjí fáze 3.

8. Lektor pokládá žákům následující otázky:

- a) Lektor zkoumá přijatelnost referenda pro žáky. Klade tyto otázky (případně jen některou z nich):
- Překvapily vás výsledky hlasování? Proč?
  - Jak by podobné referendum dopadlo ve vašem městě a proč? Vyřeší se tímto opatřením situace ve městě?

TIP:

Lektor u těchto otázek zkoumá, v čem je dle žáků situace v jejich městě či městské části podobná situaci ve městě Chvost.

- b) Lektor zkoumá, zda jsou žáci schopni domyslet dopady kladného výsledku referenda. Klade tyto otázky (případně jen některé z nich):
- Jak se asi cítí místní Romové před volbami? Důvěřují politikům, kteří o nich takto uvažují? Chodí volit?
  - Jak byste se cítili, kdybyste byli řazeni mezi „nepřízpůsobivé“ a v referendu by se rozhodovalo o vašem vystěhování za město?
  - Důvěřovali byste jako nepřízpůsobiví svým spoluobčanům, zlepšily by se podle vás vztahy mezi obyvateli vašeho města? Proč ANO/NE?

TIP:

Lektor se pokusí zprostředkovat žákům vcítění do situace lidí, o kterých se takto píše (a rozhoduje).

9. Lektor zkoumá, zda si jsou žáci vědomi toho, co může být v pozadí podobného referenda, jestli tuší motivaci iniciátorů referenda. Klade tyto otázky (případně jen některou z nich):

- Kdo může mít zájem na tom podobné referendum vyvolat?
- Jak lze zjistit motivaci iniciátora referenda?

TIP:

K této části diskuse může lektor dodat, že s návrhem obsaženým v referendu přišlo skutečné politické hnutí Mostečané Mostu v průběhu předvolební kampaně před komunálními volbami na podzim 2018. Referendum však vyhlášeno nebylo. Hnutí se v komunálních volbách umístilo se 16,20 % hlasů na 3. místě a skončilo v opozici.

Politické uskupení Mostečané Mostu je personálně propojeno se členy vedení Stavebního bytového družstva Krušnohor. SBD Krušnohor distribuuje do každého bytu, který má ve správě, zpravodaj. Ten slouží primárně jako pozitivní prezentace činnosti družstva a před volbami jako reklamní prostor pro agitaci strany Mostečané Mostu.

Strana využívala různé diskutabilní marketingové způsoby i v minulosti. Např. v roce 2010 před volbami vyhlásila soutěž o auta a notebooky. V případě volebního vítězství strana slíbila, že se o ceny bude losovat a výherci své ceny skutečně obdrží. Voliči tak byli motivováni příslibem materiální odměny stranu ve volbách podpořit.

Zdroje informací:

UHLOVÁ, S., ŠPLÍCHAL, P.: Most k české politice, A2larm, online: <https://a2larm.cz/2018/09/most-k-ceske-politice/>

TESAŘ, T.: Strana propojená s bytovým družstvem slibuje „vesnici pro luzu“. Družstvo přitom nese část viny na byznysu s chudobou, Seznam zprávy, online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/strana-propojena-s-bytovym-druzstvem-slibuje-vesnici-pro-luzu-druzstvo-pritom-nese-cast-viny-na-byznysu-s-chudobou-56822>

10. Lektor promítne slide 5 v prezentaci SŠ_T3_H2 **Prezentace** a nechá žáky, aby si jej přečetli. Poté s žáky diskutuje, zda se rétorika promítnutého článku (způsob, jakým se v článku píše o Židech) podobá rétorice zápletky referenda.

ČTK – Praha 5. října 1941 (Lidové Noviny)

Ale ještě jedna důležitá otázka čeká na své brzké rozřešení:
vystěhování Židů z větších měst
Protectorátu.

Jak nutné je toto opatření, dovede posoudit zejména ten, kdo může (nebo musí) zblízka přihlížet k dosavadnímu životu a činnosti Židů ve městech.

Nepracují a regulérních příjmů nemají... a jejich chování je takové, že pracující české obyvatelstvo se cítí jimi provokováno.

...je zajisté naprosto nezbytné, aby Židé byli soustředěni a izolováni sami pro sebe. Provedení těchto karantenních opatření jistě velmi prospěje celému českému národu, neboť takto budou z jeho krevního oběhu odstraněna cizí t ě l í s k a , jež zaviňovala mnoho nezdravého.

-Iz-: Označení Židů bez výjimky, *Lidové noviny* (6. 10. 1941), s. 1; dostupné online na digitalniknihovna.cz/mzk.

FÁZE 3: INFORMOVANÉ ROZHODNUTÍ

DOBA TRVÁNÍ:

max. 15 minut

CÍL:

Studenti si uvědomí, co znamená činit informované rozhodnutí a že za referendem mohou být různé zájmové skupiny.

METODA:

Brainstorming

POSTUP:

1. Lektor vysvětlí, že v minulé aktivitě si studenti mohli vyzkoušet učinit rozhodnutí bez jakýchkoliv informací. Až poté se během diskuse dozvěděli, jaké reálné následky by jejich rozhodnutí mohlo mít. Lektor motivuje žáky, aby se zamysleli nad tím, jak těžké či lehké pro ně bylo se rozhodnout bez informací. Nyní se třída zaměří právě na to, které informace voliči v referendu potřebují znát dříve, než učiní rozhodnutí. A pokusí se pojmenovat, v čem spočívá problematičnost referend. Mohou se také zamyslet nad tím, zda lze situaci vyřešit i jinak než referendem, nebo zda lze referendum postavit/formulovat jinak.
2. Lektor rozdělí třídu do 3 skupin. Každá skupina obdrží jeden text z materiálu SŠ_T3_H2 **Přímá demokracie - další příklady referend** ve formátu A4 pro každého žáka – tak aby každý žák měl k dispozici svůj text. Každá skupina tedy bude pracovat s jedním tématem k referendu. Úkolem žáků pak bude zodpovědět následující otázky (jsou součástí zadání):

Zadání pro skupiny:

- a) Představte si, že se takové referendum vypisuje ve vašem městě či městské části. Dejte ve skupině dohromady otázky, které potřebujete zodpovědět, abyste mohli učinit odpovědné a informované rozhodnutí.
- b) Kdo by mohl být podle vás iniciátorem podobného referenda?
- c) Zamyslete se nad tím, v čem může být takto postavené referendum problematické.

TIP:

DALŠÍ INFORMACE K ZADÁNÍ:

Téma č. 1: Bečín – přesun azylového centra

Příklady otázek: Pro koho přesně je azylové centrum určeno, jaký je režim v azylovém centru, jak je zajištěna bezpečnost, kolik zaměstnanců azylové centrum má a zda je někdo z nich přítomen i v noci atd.

Předobraz zadání: <https://sever.rozhlas.cz/decin-chce-navysit-pocet-luzek-v-azylovem-dome-v-letne-tamnim-obyvatelum-se-ale-6930242>

Téma č. 2: K-centrum v naší ulici

Příklady otázek: Jak funguje K-centrum, jak vypadá ambulantní a terénní služba (pro žáky to mohou být nesrozumitelné termíny), jakým způsobem bude poradna fungovat a jaké jsou principy pomoci, výhody a rizika, která to přinese místním obyvatelům atd.

Předobraz zadání: <http://archiv.praha5.cz/cs/dokument/petice-2010/208577-nesouhlas-s-provozovanim-kontaktneho-centra-sananim>

<http://www.sananim.cz/aktuality/232/kontaktni-centrum-sananim-tercem-utoku.html>

Téma č. 3: Tréninkové byty ve městě Splín

Příklady otázek: Pro koho přesně jsou tréninkové byty určeny, jak to uvnitř vypadá a funguje, jak je zajištěna bezpečnost klientů i sousedů apod.

Předobraz zadání: <https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/>

[zlin-letna-bydleni-schizofrenie-reakce-obyvatele.A190412_469950_zlin-zpravy_ras](https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/zlin-letna-bydleni-schizofrenie-reakce-obyvatele.A190412_469950_zlin-zpravy_ras)

3. Jednotlivé skupiny představí ostatním svá zadání i odpovědi na otázky. Lektor moderuje diskusi mezi skupinami – žáci mohou doplňovat své spolužáky z jiných skupin a dodávat další informace, které by potřebovali znát, aby mohli odpovědět na otázky u zadaného referenda. Také lektor může žáky doplňovat.

TIP:

Lektor může se žáky diskutovat také o tom, kdo může mít zájem na tom, aby lidé vyjádřili v uvedených referendech souhlasné či nesouhlasné stanovisko.

FÁZE 4: REFLEXE TÉMATU

DOBA KONÁNÍ:

max. 15 minut

CÍL:

Žáci dokážou pojmenovat úskalí přímé demokracie v otázkách kolidujících se základními lidskými právy a jsou schopni popsat řešení – zajistit lepší informovanost, dbát na formulaci problémů tak, aby nebylo zasahováno do základních lidských práv apod. Dokážou o tom mluvit obecně i v kontextu konkrétních případů.

METODA:

Diskuse

POSTUP:

1. Lektor vede třídu k pochopení rozdílu mezi referendy z **fází 2 a 3** a referendy zaměřenými např. na odmítnutí dostavby dálnice, zásahy do územního plánu nebo odmítnutí rozšíření skládky apod.

TIP:

Studenti by měli být schopni pojmenovat, že rozdílem mezi těmito dvěma druhy referend mohou být individuální lidská práva, která v referendech z **fází 2 a 3** nejsou dostatečně zohledněna. Lidé v těchto případech samozřejmě mají možnost se nesouhlasně vyjádřit, je ale potřeba myslet na to, že jejich neuvážená (neinformovaná) rozhodnutí budou mít přímý vliv na život druhých lidí a na výkon jejich práv. Všechny návrhy jsou navíc součástí určité strategie poskytování sociálních služeb a referenda ji mohou narušit a znemožnit.

Doporučené otázky:

- Jaký je rozdíl mezi referendem o zřízení vesnice pro lůzu a např. referendem o zákazu rozšíření skládky?
- Jaké důsledky pro lidské životy mohou mít referenda z předchozí aktivity?
- Je podle Vás správné, aby se o otázkách z předchozí aktivity rozhodovalo formou referenda?
- Jak se vyhnout tomu, aby výsledky referend negativně zasahovaly do lidských životů a základních práv a svobod?

5 M

10 MIN

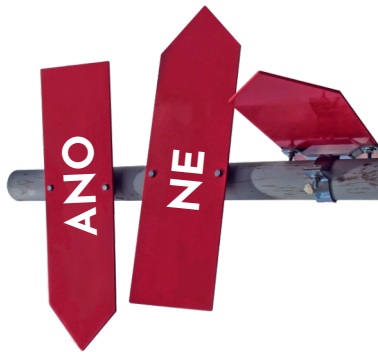
15 MIN

15 MIN

PŘÍMÁ DEMOKRACIE HLASOVACÍ LÍSTKY

REFERENDUM

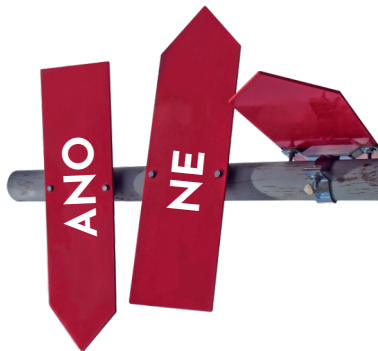
OTÁZKA 2

Souhlasili byste s tím, aby zde obyvatelé této zóny žili zcela autonomně – bez zásahu státních orgánů, ale i bez jejich pomoci?

ANO NE

POKYN PRO ŽÁKY: Svou volbu zakroužkujte.

REFERENDUM

OTÁZKA 1

Souhlasili byste s tím, aby město Chvost vystavělo pro neřízypůsobivé občany (lůzu) samostatnou zónu a přesunulo je tam?

ANO NE

POKYN PRO ŽÁKY: Svou volbu zakroužkujte.

PŘÍMÁ DEMOKRACIE – DALŠÍ PŘÍKLADY REFEREND

ČÁST 1: BEČÍN – PŘESUN AZYLOVÉHO CENTRA

Bečín je hezké město na západě Čech. V jednom z domů v krásné vilové čtvrti Čechov již dlouho existuje azylový dům pro matky s dětmi. Nedaleko domu je škola, obchod i zastávka MHD. Počet lůžek v azylovém domě je ovšem malý, proto se město rozhodne rozšířit jeho kapacitu.

Proti záměru města ostře vystoupí skupina obyvatel čtvrti: tvrdí, že s počtem nových obyvatel azylového domu se zvýší kriminalita v okolí, že se do hezké čtvrti začnou stahovat bezdomovci a jiné pochybné existence, že se zde začne krást. Jiní říkají, že už se to děje. Odpůrci rovněž tvrdí, že kvůli přítomnosti azylového domu klesá hodnota nemovitostí v okolí, což je nespravedlivé, protože lidé si na své domy celý život šetřili.

Nejlepší by podle nich bylo celý azylový dům v Čechově úplně zrušit a vybudovat jej jinde – nejlépe v opuštěném prázdném domě v ulici Konečná, na okraji města u hlavní silnice do Prahy, kde to nebude nikomu vadit, protože tam nikdo nebydlí.

Odpůrci začnou obcházet sousedy, vytvoří facebookovou skupinu, sepíší petici a nakonec iniciují obecní referendum, v němž se obyvatelé města mají k rozšíření a přesunu azylového domu vyjádřit.

Otázka referenda:

- Souhlasíte s tím, aby město Bečín nerozšiřovalo azylový dům pro matky s dětmi v Čechově? ANO/NE
- Jste pro zrušení azylového domu pro matky s dětmi v Čechově a jeho přesun do prázdného domu na ulici Konečná? ANO/NE

ZADÁNÍ PRO SKUPINU:

- 1) Představte si, že se takové referendum vypisuje ve vašem městě či městské části. Dejte ve skupině dohromady otázky, které potřebujete zodpovědět, abyste mohli učinit odpovědné a informované rozhodnutí. Např. „Kolik lidí bude v azylovém domě bydlet?“
- 2) Kdo by mohl být podle vás iniciátorem podobného referenda?
- 3) Zamyslete se nad tím, v čem může být takto postavené referendum problematické.

PŘÍMÁ DEMOKRACIE – DALŠÍ PŘÍKLADY REFEREND

ČÁST 2: K-CENTRUM V NAŠÍ ULICI

Park, zákoutí a náměstí v jedné pražské městské části jsou častým cílem uživatelů drog. V ulicích i u dětských hřišť se nacházejí použité injekční stříkačky. Už několik let tady proto působí terénní pracovníci jedné z pražských služeb poskytující pomoc uživatelům drog. Pracovníci se pravidelně účastní i komunitního plánování sociálních služeb v městské části a čerpají dotace z rozpočtu městské části určené právě na sociální služby. Nyní chce vedení organizace otevřít pobočku v ulici, kde se kromě rodinných domů, parku, obchodů a kaváren nachází i mateřská škola. Na pobočku budou chodit každý den od 9 do 17 hodin klienti služby – uživatelé drog – a budou tady čerpat sociální poradenství.

Lidé mají obavu, že počet uživatelů drog kvůli přítomnosti pobočky v ulici rapidně naroste a tím se zvýší i znečištění lokality např. injekčními stříkačkami. Lidé mají také strach o malé děti, mohou se totiž snadno nakazit nejrůznějšími infekčními chorobami, které uživatelé přenášejí. A vadí jim i estetická stránka celého problému, nechtějí, aby velký počet uživatelů drog hyzdil lokalitu, kde bydlí rodiny s dětmi.

Odpůrci začnou obcházet sousedy, vytvoří facebookovou skupinu, sepíší petici a nakonec iniciují obecní referendum, v němž se obyvatelé městské části mají vyjádřit k otevření K-centra.

Otázka referenda:

- Souhlasíte s tím, aby se v naší čtvrti otevřelo K-centrum pro uživatele drog? ANO/NE
- Souhlasíte s tím, aby městská část přestala jakkoliv podporovat terénní i ambulantní služby pro uživatele drog ve vaší městské části? ANO/NE

ZADÁNÍ PRO SKUPINU:

- 1) Představte si, že se takové referendum vypisuje ve vašem městě či městské části. Dejte ve skupině dohromady otázky, které potřebujete zodpovědět, abyste mohli učinit odpovědné a informované rozhodnutí. Např. „Které služby organizace poskytuje?“
- 2) Kdo by mohl být podle vás iniciátorem podobného referenda?
- 3) Zamyslete se nad tím, v čem může být takto postavené referendum problematické.

PŘÍMÁ DEMOKRACIE – DALŠÍ PŘÍKLADY REFEREND

ČÁST 3: TRÉNINKOVÉ BYTY VE MĚSTĚ SPLÍN

V hustě obydlené čtvrti s rodinnými řadovými domky ve městě Splín plánuje radnice otevřít několik tréninkových bytů pro lidi trpící schizofrenií. Ve stejné části města už funguje poradna pro schizofreniky a místní mají z pacientů se schizofrenií strach. Teď to vypadá, že duševně nemocní lidé budou jejich sousedy napořád. Místní lidé mají stále na paměti případ, kdy pacient s diagnostikovanou schizofrenií napadl personál zlínské psychiatrické léčebny, a bojí se, aby nebyly ohroženy jejich rodiny.

Odpůrci začnou obcházet sousedy, vytvoří facebookovou skupinu, sepíší petici a nakonec iniciují obecní referendum, v němž se obyvatelé města mají vyjádřit k otevření tréninkových bytů pro lidi se schizofrenií.

Otázka referenda:

- Souhlasíte s tím, aby se v naší čtvrti otevřely tréninkové byty pro lidi s diagnostikovanou schizofrenií? ANO/NE
- Souhlasíte s tím, aby se jakékoliv služby pro lidi s diagnostikovanou schizofrenií přesunuly z části města, kde je hustá bytová zástavba a žijí zde rodiny s dětmi? ANO/NE

ZADÁNÍ PRO SKUPINU:

- 1) Představte si, že se takové referendum vypisuje ve vašem městě či městské části. Dejte ve skupině dohromady otázky, které potřebujete zodpovědět, abyste mohli učinit odpovědné a informované rozhodnutí. Např. „Kolik lidí bude v tréninkových bytech bydlet?“
- 2) Kdo by mohl být podle vás iniciátorem podobného referenda?
- 3) Zamyslete se nad tím, v čem může být takto postavené referendum problematické.

